

NASLOV ORIGINALA:

Bill Perkins

Die with Zero: Getting All You Can from Your Money and Your Life

Copyright © 2020 by William O. Perkins

Published by special arrangement with Houghton Mifflin Harcourt
Publishing Company.

Za izdanje na srpskom jeziku © Publik praktikum 2021

ZA IZDAVAČA:

Marko Sabovljević

GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK:

Marina Sabovljević

PREVOD:

Mirjana Kefer

LEKTURA I KOREKTURA:

Borka Slepčević

DIZAJN KORICE:

Sara Vranić

ŠTAMPA:

Alpha print, Zemun

TIRAŽ:

1.000

IZDAVAČ:

Publik praktikum, imprint Harmonija

Dobrovoljačka 10/I, Zemun

office@publikpraktikum.rs

011/4202 544; 011/4202 545

GODINA IZDANJA:

2021

Sva prava su zadržana. Nijedan deo ove knjige ne sme se kopirati ni prenositi u bilo kom obliku ili bilo kojim sredstvima, elektronskim ili mehaničkim, uključujući foto-kopiranje, snimanje ili bilo koji sistem za skladištenje i pretraživanje informacija, bez pismenog odobrenja izdavača.

CIP – Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

ISBN 978-86-6035-878-5
COBISS.SR-ID 46871561

TROŠI
NOVAC
DOK SI
ŽIV

BIL PERKINS

HARMONIIJA

SADRŽAJ

Autorova beleška	9
1. OPTIMIZUJTE SVOJ ŽIVOT	11
2. INVESTIRAJTE U ISKUSTVA	24
3. ZAŠTO UMRETI NA NULI?	37
4. KAKO DA POTROŠITE SVOJ NOVAC (A DA NE DOĐETE DO NULE PRE NEGO ŠTO UMRETE).	53
5. A DECA?	63
6. URAVNOTEŽITE SVOJ ŽIVOT.	81
7. POČNITE DA POPUNJAVATE SVOJE VREMENSKE OKVIRE	103
8. OTKRIJTE SVOJ VRHUNAC	112
9. BUDITE ODVAŽNI – NE GLUPI.	132
ZAKLJUČAK: NEMOGUĆI ZADATAK, VREDAN CILJ	142
ZAHVALNICE	144
DODATAK: KAKVA JE TA NOVA APLIKACIJA KOJU SVE VREME POMINJEŠ?	148
Zaslužni za ilustracije.	152

*Za Skaj i Brisa,
želja mi je da vam život bude što ispunjeniji,
pun pustolovina i ljubavi*

Autorova beleška

Možda vam je poznata klasična Ezopova basna o cvrčku i mravu: Vredan mrav je celog leta skladištio hranu za zimu, dok je bezbrižni cvrčak celog leta svirao i igrao. Kada je stigla zima, mrav je bio obezbeđen, a cvrčak je bio na mucu. Pouka ove basne? Postoji vreme za rad i vreme za zabavu.

Sjajna pouka. *Ali ima li mrav vremena za zabavu?*

To je tema ove knjige. Znamo šta se dogodi cvrčku – umire od gladi – ali šta se događa s mravom? To jest, ako mrav svoj kratak život provede dirinčeći, da li uopšte ima vremena za zabavu? Svi moramo da preživimo, ali svi želimo i mnogo više od pukog preživljavanja: želimo *stvarno da živimo*.

Na to sam se usredsredio u ovoj knjizi: na napredovanje, ne na puko preživljavanje. Ova knjiga *ne* govori o tome kako da povećate konto u banci – već o tome kako da obogatite svoj život.

Godinama sam razmišljao o tome i raspravljao o tim idejama s prijateljima i kolegama, i sada želim vama da ih predstavim. Nemam sve odgovore, ali imam nešto što znam da će vam obogatiti život.

Nisam ovlašćeni finansijski planer ili porodični savetnik za investicije. Ja sam samo neko ko želi da proživi svoj život punim plućima, i isto to želim i vama.

Verujem da svi žele takav život – ali, budimo realni, ne možemo svi da ga imamo. Biću potpuno iskren: ako se borite da sastavite kraj s krajem, možda ćete imati koristi od ove knjige, ali ni izdaleka onoliko kao neko ko ima dovoljno novca, dobro zdravlje i mnogo slobodnog vremena koje mu omogućava da bira kako da na najbolji način iskoristi te resurse.

Nastavite da čitate. Nadam se da ću vas, ako ništa drugo, naterati da ponovo razmislite o osnovnim pretpostavkama o životu.

Bil Perkins
Leto 2019.

1.

OPTIMIZUJTE SVOJ ŽIVOT

Pravilo broj 1:

Maksimirajte pozitivna
životna iskustva.

U oktobru 2008. godine Erin i njen muž Džon bili su uspešni advokati s troje male dece. A onda su saznali da Džon ima sarkom bistrjih ćelija, redak oblik raka mekog tkiva koji brzo raste. „Ko bi pomislio da zdrav tridesetpetogodišnjak može imati tumor veličine loptice za bejzbol”, seća se Erin. Tako da niko nije posumnjao na rak dok se nije proširio na kosti leđa i nogu. „Nismo shvatali koliko je njegovo stanje ozbiljno dok nismo videli rendgenski snimak koji je bio osvetljen kao božićna jelka”, kaže Erin. Mračna dijagnoza ju je užasnula i prenerazila. Pošto je Džon bio suviše bolestan da bi radio, ceo teret brige o porodici, kako fizički tako i finansijski, pao je na nju. Bilo je to suviše za jednu osobu.

Družim se s Erin odmalena i želeo sam da uradim sve što je u mojoj moći da joj olakšam užasnu situaciju u kojoj se našla. „Prekini to što radiš”, rekao sam joj, „i provodite vreme kao porodica dok Džon još može.” Takođe sam se ponudio da joj pomognem oko troškova.

Ispostavilo se da govorim uzalud jer je Erin već razmišljala o tome da napusti posao i usredsredi se na važnije stvari. To je i uradila. Par je u svom domu u Ajovi, između Džonovih tretmana, uživao u jednostavnim zadovoljstvima koje pruža druženje. Odlazili su u park, gledali filmove, igrali video-igrice i zajedno išli po decu u školu.

U novembru, kad lokalni lekari nisu više ništa mogli da urade, Erin je pronašla kliničko ispitivanje u Bostonu. Ona i Džon su nekoliko puta putovali u Boston na eksperimentalno lečenje, a u slobodno vreme odlazili su na istorijske obilaske dok je Džon

mogao da hoda. Međutim, njihove nade su ubrzo izbledele, i Džon se jednog dana, kada mu je prošlo kroz glavu šta će sve propustiti, naprosto slomio. Postao je svestan da neće gledati decu kako rastu i da će se njegov život s Erin prerano okončati.

Umro je u januaru 2009, samo tri meseca pošto mu je postavljena dijagnoza. Kada se sad osvrne na to razdoblje, Erin se priseća traume i rasula, ali joj je drago što je dala otkaz na poslu da bi provodila vreme kod kuće sa Džonom.

Mnogi ljudi bi učinili isto u datim okolnostima. Smrt trgne ljude, i što je bliža, to postajemo usredsređeniji i svesniji. Kada je kraj blizu, odjednom počnemo da razmišljamo: *Šta ja to dođavola radim? Zašto sam toliko čekao/la?* Do tada, većina nas ide kroz život kao da imamo sve vreme ovog sveta.

Deo takvog ponašanja je racionalan. Bilo bi blesavo živeti svaki dan kao da vam je poslednji: ne biste se potrudili da radite, učite za ispit ili da posetite zubara. Tako da ima smisla odlagati zadovoljstva u izvesnoj meri jer se to isplati na duge staze. Ali tužna je istina da previše ljudi odlaže zadovoljstva suviše dugo ili unedogled. Odlazu ono što žele da rade dok ne bude suviše kasno, štede novac za stvari u kojima nikada neće uživati. Živeti kao da je život beskonačan u suprotnosti je s razmišljanjem o stvarima koje bi se mogle dogoditi u budućnosti, to je užasno kratkovido.

Priča o Erin i Džonu očigledno predstavlja ekstremni slučaj. Uznapredovao sarkom bistrh ćelija izuzetno je redak, i ovaj par je gledao smrti u oči kao malo ko. Pa ipak, izazov s kojim su se suočili zajednički je za sve: naše zdravlje se s vremenom pogoršava, i pre ili kasnije svi umiremo, tako da svi moramo da odgovorimo na pitanje kako da na najbolji način iskoristimo ograničeno vreme koje imamo na ovom svetu.

Kada se tako postavi, zvuči kao uzvišeno, filozofsko pitanje – ali ja ne gledam tako na to. Po struci sam inženjer i zaradio sam bogatstvo zahvaljujući svojim analitičkim sposobnostima, tako da na ovo pitanje gledam kao na optimizaciju problema: kako maksimirati ispunjenost svođenjem na minimum traćenje vremena.

Svačiji problem

Svi se suočavamo s određenom verzijom ovog pitanja. Količina dolara se, razume se, razlikuje od osobe do osobe, često mnogo, ali

suštinsko pitanje je isto za sve nas: kako najbolje da rasporedimo svoju životnu energiju pre nego što umremo?

Razmišljao sam o tome mnogo godina, vraćajući se u vreme kada sam jedva zarađivao dovoljno za život, i s vremenom sam stigao do nekoliko vodećih principa koji imaju smisla. To su ideje na kojima se zasniva ova knjiga. Na primer, postoje iskustva u kojima možete uživati samo u određeno vreme: većina ljudi ne može da skija na vodi u devedesetim. Drugi princip: iako svi imamo izvesne šanse da zaradimo više novca u budućnosti, nikada ne možemo da vratimo izgubljeno vreme. Tako da propuštanje prilika da se ne bi traćio novac nema nikakvog smisla. Mnogo više treba da nas brine traćenje života.

Veliki sam pobornik ovih ideja i zagovaram ih uvek kada mi se ukaže prilika za to. Bilo da je u pitanju dvadesetpetogodišnjakinja koja se plaši da sledi karijeru iz snova i umesto toga zadovoljava se sigurnim poslom koji uništava dušu, ili šezdesetogodišnji multimilioner koji i dalje naporno radi kako bi sakupio što više novca za penziju umesto da uživa u velikom bogatstvu koje je već stekao. Mrzim kad vidim kako ljudi traće svoje resurse i odlažu da žive punim plućima sada – to im i govorim. I upražnjavam ono što propovedam najbolje što mogu. Ponekad sam ipak poput debelog fudbalskog trenera pored terena i ne pridržavam se svojih saveta. Ali kada uhvatim sebe da to radim, unesem ispravke. O nekima od njih čitaćete u nastavku knjige. Niko od nas nije savršen, ali dajem sve od sebe da vlastite reči sprovedem u delo.

Svi smo slični, svi smo različiti

Na razne načine možete živeti punim plućima. Na primer, ja volim da putujem i volim poker, i zato mnogo putujem, ponekad da bih igrao poker na turnirima. To znači da veliki procenat zarade svake godine trošim na putovanja i poker. Ali nemojte pogrešno da me shvatite: nisam zagovornik toga da svi troše svoju zaradu na putovanja, a kamoli na poker. *Zalažem se* za to da odlučite šta vas usrećuje i da potom novac pretvorite u iskustva koja ste izabrali.

Ta prijatna iskustva se, razume se, razlikuju od osobe do osobe; neki ljudi su aktivni i pustolovi, drugi ne vole da se udaljavaju previše od kuće. Neki nalaze veliko zadovoljstvo u tome da troše novac na sebe, porodicu i prijatelje, dok drugi više vole da troše vreme i novac na one koji su imali manje sreće od njih. Razume se